

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัย ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตร

ดำเนินการสร้างหลักสูตรโดยประยุกต์แนวคิดของ Tabá ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. วินิจฉัยความต้องการ
2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะ
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การจัดเนื้อหาสาระ
5. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. การวัดผลประเมินผล

ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรเบื้องต้น

ตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การสร้างหลักสูตร

วินิจฉัยความต้องการ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยดำเนินการ ดังนี้

1. สำรวจความต้องการเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรโดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ผลการสำรวจพบว่า ควรที่จะนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนและเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ เป็นการร่วมสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป สำหรับการนำภูมิปัญญา

มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงเสนอแนะให้มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1.1 ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรนำมาจัดทำหลักสูตร คือ

- 1.1.1 ประเพณีพื้นบ้าน
- 1.1.2 ศิลปหัตถกรรม
- 1.1.3 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี
- 1.1.4 ด้านเศรษฐกิจ
- 1.1.5 ภาษาและวรรณกรรม
- 1.1.6 อาชีพของชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ

- 1.2.1 เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตน
- 1.2.2 เพื่อให้นักเรียนได้รู้สภาพ ชุมชน และสังคมในท้องถิ่น
- 1.2.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถที่จะแก้ปัญหาครอบครัว สังคม และพัฒนาชีวิตของตนเองได้
- 1.2.4 เพื่อให้นักเรียนได้อนุรักษ์ และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
- 1.2.5 เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของบุคลากรในท้องถิ่นของตน
- 1.2.6 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตที่เป็นจริงมากที่สุด
- 1.2.7 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- 1.2.8 เพื่อให้นักเรียนสามารถนำภูมิปัญญาไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้
- 1.2.9 เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคตได้
- 1.2.10 เพื่อให้ครอบครัวนักเรียนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
- 1.2.11 เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา

ด้านคติ ความเชื่อ

- 1.2.12 เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.3 เนื้อหาสาระของหลักสูตร คือ

- 1.3.1 การสานตะกร้าด้วยก้านมะพร้าว
- 1.3.2 การจักรสานหมวก
- 1.3.3 การจัดงานประเพณีต่าง ๆ
- 1.3.4 ประเพณี และศิลปวัฒนธรรม

1.3.5 ภาษาพวน

1.3.6 ภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำมาบูรณาการกับกลุ่มสาระหลักสูตร

1.3.7 หัตถกรรมพื้นบ้าน

1.3.8 วรรณกรรมนิทาน

1.3.9 ฯลฯ

1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน คือ

1.4.1 ฝึกปฏิบัติจริง โดยมีผลงานปรากฏ

1.4.2 เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้

1.4.3 ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น สรุป

1.4.4 สาธิต

1.4.5 ศึกษา ดูงาน

1.4.6 ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

1.4.7 วิเคราะห์

1.4.8 ให้นักเรียนมีส่วนร่วม และเป็นศูนย์กลาง

1.4.9 ฝึกให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรง สามารถตัดสินใจและแก้ไข

ปัญหาได้

1.4.10 แสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

1.5 สื่อการเรียนการสอน คือ

1.5.1 บุคลากรในท้องถิ่น

1.5.2 แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1.5.3 สื่อที่มีในท้องถิ่น

1.5.4 รูปภาพประเพณีต่าง ๆ

1.5.5 อุปกรณ์ สื่อวัสดุ

1.5.6 เอกสารสิ่งพิมพ์

1.5.7 พิพิธภัณฑ

1.5.8 ตัวอย่างของจริง

1.6 วิธีการวัดและการประเมินผล

1.6.1 ประเมินผลงานตามสภาพจริง

1.6.2 การสังเกตพฤติกรรม

1.6.3 ทดสอบ สอบถาม

1.6.4 ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและผลงาน

1.6.5 ตรวจสอบรายงาน

1.6.6 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

2. ตรวจสอบความต้องการของชุมชนในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการคัดเลือกเนื้อหาสาระ โดยใช้แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการสำรวจในผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ

2.1 ครูผู้สอน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 บุคลากรในชุมชน

2.4 ผู้ปกครองนักเรียน

2.5 นักเรียน

แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 สาระเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวนที่ต้องการให้เรียนรู้จากผลการสำรวจเบื้องต้นจากชุมชน ได้ผลจากการสำรวจ ดังนี้

ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านคติความเชื่อและหลักการที่เป็นพื้นฐานแห่งองค์ความรู้

ลำดับที่ 1 การแต่งงาน ร้อยละ 93.3

ลำดับที่ 2 การเกิด ร้อยละ 86.7

ลำดับที่ 3 การเลี้ยงผี ร้อยละ 80

ลำดับที่ 4 การอยู่ไฟ ร้อยละ 73.3

ลำดับที่ 5 การตายและการบวช ร้อยละ 66.7

ภูมิปัญญาด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ลำดับที่ 1 ประเพณีสารทพวน ร้อยละ 100

ลำดับที่ 2 ประเพณีบุญข้าวหลาม ร้อยละ 80

ลำดับที่ 3 ประเพณีบุญพระเวส ร้อยละ 73.3

ลำดับที่ 4 ประเพณีก่อพระทราย ร้อยละ 40

ลำดับที่ 5 ประเพณีสู่เสื่อสู่ผ้า ร้อยละ 33.3

ลำดับที่ 6 ประเพณีบั้งสุกุล ร้อยละ 26.7

ลำดับที่ 7 ประเพณีไหลเรือไฟ ร้อยละ 20

ลำดับที่ 8 ประเพณีที่เกี่ยวกับอาชีพทำนา ร้อยละ 13.3

ลำดับที่ 9 ประเพณีกำฟ้า ร้อยละ 6.7

ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

ลำดับที่ 1 ภาษาพวน	ร้อยละ 100
ลำดับที่ 2 วรรณกรรมกาพย์เห่พงไฟ	ร้อยละ 73.3
ลำดับที่ 3 วรรณกรรมนิทานเรื่อง สุริยะคาด-จันทะคาด	ร้อยละ 66.7
ลำดับที่ 4 วรรณกรรมนิทานเรื่อง วงมะยาด	ร้อยละ 33.3
ลำดับที่ 5 วรรณกรรมนิทานเรื่อง สิ้นไซ	ร้อยละ 26.7
ลำดับที่ 6 วรรณกรรมนิทานเรื่อง ท้าวแก้ว	ร้อยละ 20

ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ

ลำดับที่ 1 การสานตะกร้าจากทางมะพร้าว	ร้อยละ 93.3
ลำดับที่ 2 การทำเครื่องทองเหลืองและการสานหมวกจากไม้ไผ่	ร้อยละ 86.7
ลำดับที่ 3 การทำไม้กวาดดอกหญ้า	ร้อยละ 66.7
ลำดับที่ 4 การทำผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์	ร้อยละ 46.7
ลำดับที่ 5 การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	ร้อยละ 33.3

จากผลการสำรวจข้อมูลทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวนจังหวัดปราจีนบุรี โดยจะนำภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มศิลปะ กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลจากการสำรวจจากความต้องการของชุมชนมากที่สุด

3. วิเคราะห์หลักสูตรแม่บท โดยการศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลการวิเคราะห์พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่เปิดโอกาสให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีสาระรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3: เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1: เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิถีทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักภาษาไทยไว้เป็นคุณสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2: สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะ

การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะโดยใช้การสำรวจจากความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดจุดประสงค์ และใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี

จากผลการสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยคัดเลือกมาจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้ ของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
2. บอกข้อคิดที่ได้จากภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
3. รวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
4. นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้และสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวนในอดีตกับปัจจุบันได้
6. สรุปความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
7. อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นของตนให้ดำรงอยู่สืบไป
8. เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เลือกสรรภูมิปัญญาเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

การคัดเลือกเนื้อหาสาระ

ในการคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยใช้ผลการสำรวจข้อมูลของชุมชนซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง คือ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน โดยคัดเลือกเนื้อหาที่ชุมชนต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวนโดยเรียงลำดับตามความต้องการ ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านคติ ความเชื่อ และหลักการที่เป็นพื้นฐานแห่งองค์ความรู้
 - 1.1 การเลี้ยงผี
 - 1.2 การเกิดและการอยู่ไฟ
 - 1.3 การบวช
 - 1.4 การแต่งงาน
 - 1.5 การทำศพ
2. ภูมิปัญญาด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม
 - 2.1 ประเพณีสารทพวน
 - 2.2 ประเพณีบุญพระเวส
 - 2.3 ประเพณีบุญข้าวหลาม
 - 2.4 ประเพณีก่อพระทราย
3. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม
 - 3.1 ภาษาพวน
 - 3.2 วรรณกรรมนิทาน เรื่อง สุริยะคาด จันทะคาด
 - 3.3 วรรณกรรมเชิงบั้งไฟของชาวบ้านม่วงขาว
4. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
 - 4.1 หมวกสานจากไม้ไผ่หรือพลาสติก
 - 4.2 เครื่องทองเหลือง
 - 4.3 ไม้กวาดดอกหญ้า
 - 4.4 ตะกร้าสานจากทางมะพร้าว

การจัดเนื้อหาสาระ

ในการจัดเนื้อหาสาระ โดยเริ่มจากหัวข้อที่ง่ายเพื่อนำไปสู่หัวข้อที่ลึกซึ้ง เพื่อให้เหมาะสม และมีความต่อเนื่อง และคำนึงถึงวุฒิภาวะ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนให้ตรงตาม จุดประสงค์ที่วางไว้ โดยกำหนดระยะเวลาในแต่ละข้อให้เหมาะสม ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภูมิปัญญาด้านคติความเชื่อ และหลักการที่เป็นพื้นฐานแห่งองค์ความรู้ อัตราเวลาเรียน จำนวน 9 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภูมิปัญญาด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม อัตราเวลาเรียน จำนวน 5 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม อัตราเวลาเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ อัตราเวลาเรียน จำนวน 8 ชั่วโมง

การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะกระบวนการทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านจิตพิสัย เน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ จากวิทยากรท้องถิ่นและสถานที่จริง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสผู้เรียนในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนโดยพยายามมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุดโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน มุ่งส่งเสริมการปลูกฝังค่านิยม และจริยธรรมที่พึงมีไปในกระบวนการเรียนการสอน มุ่งสร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว มุ่งให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน

การวัดผลประเมินผล

กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้

ใช้การวัดผลและประเมินโดยใช้สภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น การสังเกตผลงาน แบบทดสอบ แบบฝึกหัด การสัมภาษณ์ การบันทึกของผู้เรียน ฯลฯ

การประเมินหลักสูตรเบื้องต้น

ผู้วิจัยนำหลักสูตร (ฉบับร่าง) เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง หลังจากนั้นนำหลักสูตร (ฉบับร่าง) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมโดยใช้วิธีการประเมินของ Puissance Measure (P.M.) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย

1. ผศ.ดร. สุนทร บำเรอราช	ข้าราชการบำนาญมหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.มณเฑียร ชมดอกไม้	อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยบูรพา

3. นายสมชาย มิตรมูลพิทักษ์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 8
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
3. นายณรงค์ ศรีสวัสดิ์ ศึกษาานิเทศก์ 7
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
4. นางอุไร เสริมศิลป์ อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนปราจีนกัลยาณี จังหวัดปราจีนบุรี

ใช้แบบประเมินหลักสูตรตามวิธี P.M. ซึ่งประเมิน 3 ส่วน คือ วัตถุประสงค์
เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ค่า P.M. ที่ได้แปลผล
ค่าเฉลี่ยดังนี้

เกณฑ์การประเมินค่า P.M.

ค่า P.M. ตั้งแต่ 1-3.99 หมายถึง คุณภาพต่ำหรือควรแก้ไข

ค่า P.M. ตั้งแต่ 4-9.99 หมายถึง คุณภาพปานกลางหรือใช้ได้

ค่า P.M. ตั้งแต่ 10-18 หมายถึง คุณภาพสูงหรือดีมาก

วิธีการวิเคราะห์มี 4 ขั้นตอน

1. พิจารณารายจุดประสงค์/ กิจกรรม/ การวัดผล เป็นรายข้อแล้วตีความว่าเป็น

1.1 การเรียนรู้ แบบใดหรือระดับใด

1.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ระดับใด

เขียนจุดประสงค์/ กิจกรรม/ การวัดผล ข้อนั้นด้วยอักษรย่อ เป็น จ1 จ2

จ3/ ก1 ก2 ก3 ลงในช่องตารางตรงตามที่เกิดตีความ

2. คำนวณค่าน้ำหนักของจุดประสงค์/ กิจกรรม/ การวัดผล แต่ละข้อนั้นโดยใช้น้ำหนัก
ที่กำหนดไว้ประจำรายการแบบการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นมาคูณกันดังนี้

3. คิคำนวณค่า P.M. โดยใช้น้ำหนักของทุกข้อมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อที่
นำมาวิเคราะห์

$$P.M. = \frac{\text{ผลการรวมน้ำหนักทุกข้อ}}{\text{จำนวนข้อทั้งหมด}}$$

4. นำตัวเลขที่คำนวณได้ ไปเทียบค่า P.M. ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม
ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรแล้ว ปรากฏว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญา
ชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความถูกต้อง
เหมาะสม สอดคล้องกัน มีองค์ประกอบครบถ้วน ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรแบบ Puissance
Measure เมื่อนำมาคำนวณหาคุณภาพของหลักสูตร ได้ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย P.M. เท่ากับ 10.38 ซึ่งแปลความหมายตามเกณฑ์ประเมินได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย P.M. เท่ากับ 10.15 ซึ่งแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย P.M. เท่ากับ 10.31 ซึ่งแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย P.M. เท่ากับ 10.28 ซึ่งแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

การทดลองใช้หลักสูตร

หลังจากหลักสูตรผ่านการตรวจสอบแล้ว นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแสงสว่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1 ห้องเรียน 20 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ได้จากการสุ่มจับฉลากห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบสำรวจความต้องการของชุมชน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก วิธีการตรวจให้คะแนนคือ คอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน ในการออกข้อสอบจะครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย กำหนดสัดส่วนในการออกให้ตรงตามจุดประสงค์ทุกข้อ ได้แบบทดสอบ จำนวน 60 ข้อหลังจากนั้นหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยดำเนินการดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 6 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

2.1.1 ดร.สมโภชน์ อเนกสุข	ภาควิชาและวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา
2.1.2 นางสาวสมพิศ วนิชรนนท์	ศึกษานิเทศก์ 7
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

2.1.3 นายจิตติร ทองสุข	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2.1.4 นางสาวรัชณี ตะเกาพวงษ์	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2.1.5 นางเพ็ญแข บุญสร้าง	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2.1.6 นางสาวทิพวรรณ หงุฤทธิ์	โรงเรียนบ้านดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

เกณฑ์การกำหนดคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนการพิจารณา ดังนี้

- + 1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

นำผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน มาหาค่ารวมคะแนนเป็นรายข้อ โดยวิธีการหาค่า IOC ปรากฏว่าจำนวนข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ใช้ได้ของแต่ละข้อคือ 0.5 ขึ้นไป มีจำนวน 60 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ไปหาคุณภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโป่งตะเคียน อำเภอศรีมโหสถ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำนวน 36 คน นำผลมาคำนวณโดยใช้เทคนิค 33% ของ Cureton (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 186) ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.3-0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป จำนวน 45 ข้อ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่ครอบคลุมในทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาดสัน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 168-170) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .86

แบบการทดลอง ใช้การทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design

(วิชิต สุรัตน์เรืองชัย, 2540, หน้า 56)

O_1 X O_2

เมื่อ

O_1 แทน การสอบที่จัดทำก่อนดำเนินการทดลอง

X แทน การจัดการกระทำการทดลอง

O_2 แทน การสอบที่จัดทำหลังดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง
2. ทำการสอนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการนำแผนการเรียน

จำนวน 13 แผนไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแสงสว่าง อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้เวลา 28 ชั่วโมง

3. ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าเฉลี่ย จำนวนจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา, 2536, หน้า 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

- 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ, 2536, หน้า 64)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนในกลุ่มนักเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. สถิติในการทดสอบสมมุติฐาน

- 2.1 การทดสอบค่า (t-test) แบบ t-Dependent (บุญชม ศรีสะอาด, 2535,

หน้า 109-111)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

3. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร (ถ้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 2549)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2 ค่าความยากง่าย (p) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 84)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ระดับความยาก

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 84)

$$r = \frac{Ru - Rl}{N/2}$$

เมื่อ r แทน อำนาจจำแนก

Ru แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

Rl แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 168-170)

$$r_n = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	n	แทน	จำนวนข้อคำถามของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้กระทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = จำนวนคนที่ถูกต้อง จำนวนคนทั้งหมด
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่กำผิดในแต่ละข้อ หรือ $1-p$